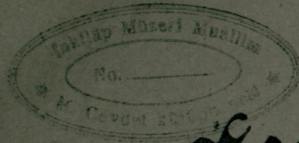

۲۲ اگستوس ۱۹۱۸

صافی : ۵۸

اوجنی جلد

یکی مخصوصه

اښارنگ بلغمند

— ۵ —

« قاجم : د اوزانلاند و غزلنده غزل قیلم . »
« تورات : دن »

عزیز دوست ، بکا سورما که یخچین غزلندیم .
عزت قویله وطن ، ضعیفه غمغند ، سن ایسه
بیضیف طایندک ؛ اونکل یوازونون الفته شامهک
لازم کایر .

بکا سورما که یوازه کندیم کایم ؟
ایصمزلق پچره دسر بر دلیبر کی : اوند سنده لیه
سند لیه بیک زحمله یورویورم . سکونت اک یوزوق
عجلارک کورواوسیندن دها چوق یورویور . اک
زیاده کنیش قیلمده بشری اسارنی حسن ایدیورم .
طبیعی دینار اولدیک کوندر بک اسانه طبیعت
یو بولک دشمن واری ؛ لوش قیله آتندله ایشلیش
کوزلریم سناک جیک ایشیلری بر خنچر کی
صایلا یور . حسنی و دوشونجه سز طبیعت اورته سنده
قلبهک چارینتینی ، اراده ، دویغولرم و دوشونجه لرم
بکا مهب بر خارق العاده کی کورویور . یالکر
لعمی و عجزی ایکی قات فضل و اورکرک دویورم .
هیچ درد یولاندیم یوق ، جهنی بردرمن کی کندی
درد لریم کندی اویکیورم .

لکن شهر لده ، اسانلار ورته سنده دها بدیندم .
بیورسک کندی ایستده ، کندی قاجم . تالشی ،
تشمسز خفله دلو سواقار ؛ شکسز ، انتقامسز ،
کولکل و قسوتلی اولر ؛ بوش و یاقیمسز معبدلر ؛
قایا و کوروتو ، ساکن و اویوشوق مجلسلر ؛ هوب ،
هوب دکل ؛ طبیعتک هرچورنه ، غزلنک هر قهرنی
چوقدن راحیم . تلک شهر لردن ، تلک اسانلردن اوزاق
اولام . هر شبر بر صنی جهنم هر انسان بر ساخته
زبان کی انسان که هیکزی قایا و چیرکین بر
مضحکک یورغون او یونچیلری شکنده کورویورم .
نه شفقز عشقه ، نه حرص لیکر حرصه ، نه غمکز غمه ،
نه نشکر نشئه بکزه یور . دوستلنده خودبین ،
کینه دوزوق ، وفدا کارلنده نایشکار سکر . هر یک
ایک باصیق قطب اورته سنده ، صابی بر چیر کی
دنویز ؛ قادین و باره . حالبوک قادینه باره فده
کوسترش یخچین ایست یورسکر . بوسوک فالان دیکزده
یله صبیعی و جوشغون دگاسکر . خشت ، اسراف ،
حد ، فته ، حیل ، کبر و عظمت شهر لک دویور دینی
هپ بونلر هیکری ؟ بو جتوار لک هریری بر کوشه
باشندن ، هریری برونک اولکده طوزاقی قوشم
بک یور . حا کربکرک ظلمده جبات ، حکوملر کربکرک
عصیانده غلظت وار . غلظت ، عزیز دوست ،
اوت غلظت ! . . . یالکر اسانلرک بر آرایه
طوبلا بشتدن دوغمش بو یخچین بونک داهیه ، هیچ
اولزه سکون و غزلنده یو یوق .

سکون و غزلنده هیچ بر شی یوق . آج ، حریص
و نه چسز روح لک هیچ بری اوکا اوغراماسین .

ایتالیانک اوزرنده کی نظری حقده غفلت ایدلش
اولسندن باشلا یوق ، صالندینی ، قاجه صالندینی ،
ایتالیا قرانک روماده بکا سرای پادیردینی و یاقیزنی
و بره جکی ، درجه لرینه قدر کیدن و درجه قایلیرینه
کوره مان هر صنف خلک آغزنده دوران ایدن
سلسله ترهانک کاغدن بر شاتو کی ایکی اوفوروک
ایله هدی قابل ایکن او ایکی اوفوروک سوق
ایده بلمک ایچون اوزرنده اوطورولوق ایجاب ایدن
صندالیه یوله بولمک کورویورم اصول مشروطیتده
آز چوق راجل سیاسی یوشق ایچون هیئت تشریعیه
انتساب شرط اعظمدر . ایسته بو سبیله تعین واقعدن
مخوم . »

حق باشانک مملکته اک یو بولک خدمتی ۱۹۱۷
تاریخی غنایی - آلمان مقاولات حقوقیه سک عقندنه
قایان اولمشدر . قایتولاسیونلرک اقاضی اوزرنده
ایللک دهمه وجوده کتیریلن بو معظم بنای حقوق
ایکی منفق دولت طرفندن مشترکا اعمال اولندینی
حاله هر مسأله ده تراخی طرفین حصولی هیچ ده
قولای اولامیشدر . حق باشا مقاولتک مذاکره سی
عالمانه و روبروت مندانیه بر فائیت ایله اداره ایشدر .
بو خدمتی حق باشا بک کنمش ایدی . قایتولا -
سیونلرک محمله ایدنلرک برنجیسی ایدی . اوسبیله
انلرک دفعی و انلرک یرینه عمومی حقوق دول و معامل
مقابلیه اساسلرینه سند مقاولات جدیدلک قایمه سی
اک چوق حس افتخار ایله کورمکده بک - حق ایدی ؛
« کیمش دورده خلقه قارشو نصل بر ظلم موجود
وانک شرندن توق ایله تأثیراتی ممکن هرته ازاله
مطلوب ایسه ملت غناییه قارشو برده ظلم خارجی
واردی ، که اوده قایتولاسیونلری . قونیده
طونری ، بیوش ویر آزادی چه کیدر کی اتیه
کیدوب ایکی دراختی بر یونان یاپورلی صائون
آلهرق و . . . افندی به بش لیرا رشوت و برورک
تبعه عمیه یونانیه دن اولش فوقش بر بقالک بکا
نسبیله ممتاز بر فرد بشراولسنه بر دلرو دهنم یاندی .
بوکا قارشو باب عایله یاه به شی آزادی . فقط
مکتب حقوق کوزلر بر انتقام جهنی ایدی . حرصی ،
خنچی اوراده آلیوردم . قایتولاسیونلر قارشو
اولان غلبان ، که موجود قایللر آره سنده اک
بکندیکم ، کندی بونک مؤثرلرند عد ایدیورم .
بو جهنل انلرک ایلک دفعه العالی نفس ایدن قوده
وضع اعضا ایشکلکده شو اوزون اشیا قک مکافات
معتوبه سی عد ایدرم . »

ایچمده حق باشانک بر شی طبعه حق ذوات کورویور .
باشانک باحاصه شو غائله زما لده ، حال صلح
ایرکیچ عودت ایدمکچن کونفرانس لده لسانیه
وفیله مملکته اک مهم خدمت لری ایقامه یارلندینی
بر صروده افولی بدیخت مملکتیز ایچون عظیم بر
ضیاعدر .

۹ اکتوبر ۱۹۱۸

دینه بیلرک ۱۹ نجی عصر واسطندن بری حکومت
غنائیک او وقتک قدر اورپاده اعتباری اولامش
ایدی . طرابلس غرب فلاکتک محضا بو قایته نک
اتریش و عثمانی اوله یی ادا ایدنلر احواله واقف
اولیانلردر . طرابلس غرب ایتالیانک انسه کیمک
ایچون بر پناه بک یوردی . ایتالیانلر عالمه حق
صورتنده کوسرتیلرک بر پناه یله بولمیدلر .
عدالته دوری طرابلس غربی مهمل برافش ایدی .
مشروطیتک عودتیه دولتک باشته داخل و خارجی
بر سوری غائله چوکدی . طرابلس غربی مدافعه
قوتلرله تجهر قولای برایش دکدی . حق
باشا قایته سی طرابلس غربی امال دکل ، نظر
اعتاده طودی . فرانسه ایله حدود نزاعی نافع
بر صورت حل ایتی . اوزمانکی منفرد تورکیه
هرهانی بر دولت معظمه ایله دوکوشه مزی .
۱۹۱۲ فاجعه سی بوکا شاهددر . بوسنه - هرک
الحاق ، بلغارستان اسفلال بر حرب عمومی به سبب
اوله ییلردی . بر حرب عمومی تورکیه بیکس
و یچاره بولمچدی . داخلده هرشی مذنب و تهلکلی
ایدی . بو غوائل آره سنده تقریباً بر عصره قریب
مدت دوله بیکانه برافش قوچه بر قطعه فی یانی
باشنده کی قوی بر دشمندن قوروق ایچون پایله جیک
ایلک شی اتجق حربی تعجیل ایدردی . طرابلس
غربک مدافعه سی و حفظی پک مهم ترتیبات سیاسی به
موقوفدی . بوکا ایسه زمان مساعد اولامیشدر . معافیه
وجدانی مسترع اولق لازم کلان حق باشا : « بزم
مولدیمیز مسالک سیاست فنا نتیجه کوسرتدی
[آلمانیه قایل سیاسی . موقعی یی بشفه بر مسالک
تعجب ایدنلر] کامل باشا [برافلی بزم] دیچکلدی .
موقع صدارنه سعید باشا کادی . کامل باشا کله
ایدی نه اولمچدی ؟ موقوف بر شکله مسوم
اولمیه کوره طرابلس غربی ایتالیا جیدولرینک
صلوتی تعجیل ایدن کیمت روما ایله لوندروک
ایتالیا اولمشدر .

طرابلس غرب حادثه سندن طولانی ملت نظرنده
صوچلی کورولسی ، قولاً و حتی فعلاً حقارت
و تجاوزلر اوغراماسی حق باشانی پک زیاده اوزمشدی .
باشا کندی بیخ مدافعه ایدمکچن امین اولدینی
حاله خلق نظرنده املنه ترته نسه امکان بولمیدیندن
مولای دورق تعجب شمدید ایله معذدی . مجلس
ایبان اعضا لته تعینی بو مدافعه امکنی تیه ایدینکدن
پک محن اولش ایدی . بو مناسیله بکا شونلری
یازمش ایدی : « صدارته ایکن ذات شاهانه مک
بالاات دماغه لارو بیوردلری و زلفانک دخی التزام
ایندکارلی و فقط کندی کندی مأمور اتمک شکلی
غرب کوردیمکدن قبول ایدمکیم » (اعبانلک
بالاخره نظرمه قیلمدر برشی اوله یی اوقت
تحقین ایدوردم . بو یوق بر صدارتن استغفار متعاقب
آکلام . طرابلس غربک خطا ایله ویرلسندن ،

(*) باشانک بولاحظه سنده کیچه لک عا کسمی
عینده دیل اوزانلر حواله اولور .

کوستردیک بو اکلمبلی و هندلی کوپوک اوپوتی آفتیشلاپورلدی .

« به یاسهك آ ، هایدی ، به یاسهك آ : »
آخچ کوپوك كره لرندن بری آغیرجه کاوبده آشاغی به قدر اینه چك اولسه ، چوجوقلر هان چینگ اوستنه طیرماتوب اوکا االریته ووزیور ، واپلا تلجه سونهوك باغیریشیورلدی .

فقط کونش االمالده آلمایور ، اونته برلکده کچك دمن شمشكل چاقان کوزلری ده یواش یواش سوتیوردی . نهایت بارداغنده نك بر شعاع اصیل قاشدی ، اوده زرن بر دومان کی پالایور یوکسلی ؛ واته ده ، چینگ آرقه طرفده چوجوقلر باغیروب یئینیهك آل چیریلارلکی بو تیرهك و آل بلوطغوره بر مدت هوا ده چیرینوب بورکولره داغیلدی .

یالکزه سابلده میده لرك بوکك دالاری آراستدن کیری ورعشه لی بریل خیفجه اسوب کیدی .
ایرینی کون مزارسی : « بو ایش صابونله ده کورولوردی : » دییوردی ، « هم اوزمان کندیسده اولدی . »

اوت ، بوایش - صابونله ده کورولوردی .

شاعرک نئی

بی عبا دیکنلر خیرالادی دیه صورمه ، سوکول
یوق ، یوق . کندیکی لرومیز بر مراق و لم ایله اوزمهك نه فائده سی وار ؟ خیر ، کوردیکی کوز شایرلیکی هب اوتوت ، یالکزه سکا کتیردیکم بو کالره باقده ، هیچ اوزمه بر قاج ساعت ایچون اولسون سهون ...

سهون ، وسوکرکل ، بن اولری ، اوقیریمیزی و بیاض کلری صاجلریك آراسته اوردیم ؛ یاز ناسلکه قیرره قیشک آجیلرینی اوتودیرمق ایچون اولری بوتون حلوظ وبعی ایله قایلارسه ، بنده سنک کتچلکی بو آتشین کلرک شطارتی ایله اورتیم .

اولری ، او بیاض و قیریمیزی کلربی سنک بولکه ، آیقارلیك آتته سربیم ... فقط سن ، اولری یواریرکن بی عبا دیکنلر خیرالادی دیه صورمه ، سوکول !

بوکلر و سسکا ترم ایتدیکم بو نغمه سی سهویندیرسی ! زبیرا بن بوکلرله بو نغمه ده باشقه هیچ بر شیم یوق . وصافن بن بو اوغورده نلر فدا ایتدیکمی واولری نه ایله صابن آلدیمعی صورمه ! کندیکی اوزمهك نه فائده سی وار ؟ یوق ، یوق صورمه ، قلیمک ایچیرینی کورمهک چالیمشه ، سوکول !

قلمک ایچیرینی کورمهک چالیمشه ... اوراده کوره چکلرک سی ، رؤیا کیده بر مزار کورمش و اوستنده کی مرمرلشده ده کندی اسمنی اوقومش کی فوروتاجیق ، کده میش ایدچکدر . بوز کی صوغوق بر آل قلیکی صفاقچ ، قهقهه لریك شافراق سنی اولومه یچله میشن برینک قارشیسنده دوروبده اوکا یاردیم ایچکدن عاجز قالیمعن زمانلرده اولدینی

چونکه عرتک نه برسرای ، نه بر باغچه ؛ حتی نه ده برمه بدور . واقعا يك چوق اولعون جانلر ، اونده هم بر سرای ، هم باغچه ، هم ده برمه بدور بولمیلر . بن بو امرا ده ایزه چکیم ؟ عزت بکا بر سحرلی اولکه کی نه وقت آچیله چی ؟ بیلیم ؟ شیده بلك تولاکه اونک آتوتن قاپوسی اوکنده بکلرورم . آرقه ده بر اقدیم وای کورولتودن سوکره اوراده ایچریده سزدیکم سکوت نه لمانی ، صافین بکلا بکلا دعه ... بول اوزون ، دیک وزعتیلر و تکرار دونک قابل دکلدر . بن بورایه یالین آیق ، دیزلرله قان ، االرم پارچه پارچه ، دوشه قاقه واردم ؛ زبرا اوزرکدیکم تنهک کچدیکم زحمتن دها بویوکدی .

اگر سی آرقه کدن قووالایان بویله تنهکلر بوشه ناهله ، بورایه ایزمه سنک ؛ اوراده قال ، دها آیی ... قلیک قورقوسنزه و دوشمالرک آرزو « خفاک داله لرندن و باغیریشلرندن و محنت و اندیشه لرندن » سکا نه ! تیرکشدکی سوک اولوقده قالابالک اورتسنده مسلح ، کولرهک و آقآفده دور !

قره عیث اوغلی
بعقوب قمری

آلمان ادبیاتی

(« سزار فانیسله ن » [۱۸۸۹] یکن منثور شعر -)

صفتلر

بوکسکده ، بر جاتی نیچرهنسک کبیش کناری اوستنده اولمورمشدی : قوی اوزون صاچلی بر کتچ . ایچه سناسته مه یلی بر صوغولوق واردی . کوسکی ژورله نفس آلیور ، فقط کوزلری ، شمشک کی پالرایان بر آتش ایچنده آلور صاجیوردی . صانکه اولک اطرافنی صامش اولان میده لرك اك بوکك دالاری آراستدن آقشامک سوزولرک کلن اتعاقی بو کوزلرده انکس ایلییوردی .

آنده طوتدنی بر صان چوینی یانده ، نیچرهنک کناره کوپکلره دولو دوران بر بارداق ایچنه آزا صیرا صوفیور و سوکرک بویک اوچندن اوقیلره کور بارلاق کوپکاری شیشیریور ، هوا یه صاجیوردی . بونلر کیندیکه بویوبو قایایور ، کورله شیور ، کاه آل ، کاه زرن پالریلر آشاغیمده باغچه له و آلیق سقفل کله لرك آراسته یاییلیوردی .

فقط دفته باقیلنه ، بارداقده کی قیرمی کوپکلر آتنده اختلاسی بر قلیک کیندیکه آغیرلاشان رعشه ناک ضریه لرله وورددی کوریلردی .

اوتده ، باغچه ناک اطرافنی چویرن چینگ آرقه سنده اونی سیر اتمک ایچون یواش یواش بر سوورو چوجوق طویلاتمش ، کورولو واپطیردی ایدییورلر ، ساکن و غریب دلیقانلی نه باغیریشورلر و اولنک کندیلرینه

کی صواج ، آرتق هیچ ایشیدلر اولاجقدن ... باقاجق اولسهک ، اوراده بر چوق مرکبلره اولنرک اوشاقلرندن ، متجسس قادین وچوجوقلردن مرکب فوج به قافله کوره چککد ... کورولو و واپطیردیلره شرک اوکندکی صیرتی طیرمایورلر ، اورتله نده ده ، قانایان آتنده دیکندن بر چنک ، صیرتده طاشیدینی صلیک یوکی آتنده هان قیقیله چی کی یورون ، دوشونمکن یورولمش ، صازی بکیزی بر آدم کورویورلر .

اونی تخمیر و کفرلره باغیر چاغیره ناسل سوور . کلاه کوری کوره چککده : « او ، قرال اونق ، آسانلره زحمت و مشقتلری ایچنده تلی ، ایمان و شطارت کتیرمک ایسته میشن ... حابوکه ایسته کندی بیله یاردیم ایچکدن ، کندی ایشتی بیله کورمکن عاجز بر یچاره ایش ... »

و سوکرک ، سنک نظریلرک اوکنده اونی کدی حاله یو اراقچلر ، اونته استیزا ایدم چکلر ، قهقهه لریه کولرهک ایلرله ، آیقارلنه چویبلر چاقچلر و غروب ایدن کونشک قالی ضیالری آتنده صلیی رکز ایدم چکلری . روحک آلمری ووجوبک اضطراری ایچنده اونک اوراده ناصل اصیلی قالدینی ، رسولی اونق ایسته دیککی آلاهه قارنی فریاد ایتدیککی ، خلکک مزارقله اونک وجودنی ناصل دلیک ده شیکل ایتدیککی ، او ، سوک تولوم اختلاچلری ایچنده قیورایرکن کولوب ساویندیکلری ، و نهایت ، اچینه دکر هیچ بر بی اولماشش کی به باغیره چاغیره شره دوتدیکلری کوره چککد ...

و سوکرک بواصیسز بری یواش یواش کیچه ناک سیاه قاناداری اورتجکدی ... بر طرفدن سیاه و معنوم صلیب ، ساکت سیاه دوعرو بوکله لیور ، اوتده ییلدیزلر نامتناهی اوزاققلرندن لایقانه ییریلده . یورلر ، قر چولک مایوی اتق اوزرندن لایقانه بوکله لیور ... بواشی آرتق بر ایضسزک ، بر تولوم ووشلق دیاریدر . یالکزه صلیبک آیاغی دینده ، کوزلی آغلامقدن کور اولمش ، بیاض صاجلی بر قادین یاتور ...

یوق ، یوق ، سوکول ، قلیمک ایچیرینی کورمک آرزوسنه ووشه ! یوق ، یوق ، قلیمک ایچیرینی کورمهک چالیمشه ! چوکنه ، ایسته نه کیله بکا یاردیم ایدمه چککد ، بوکا کولک یقه چکدر . یالکزه بوز کی صوغوق بر آل سنکده قلیک لروچک ، سنی آغلامه مجبور ایدمک ، و سن ده آغلا یاجیق و برده مؤیداشن و مسعود اولامه چککد ...

حابوکه بن انسانلری کوز یاشلرندن فورتاروق ، آزاد اتمک ایسته میشم ...

بو ، سنی ده صلیبک آیاغی دینده ک قادین کی اختیارلانه چی . چهره کی یوروشدیراق ، صاجلریکی آغلا تاجیق ، و سن دعالرک بی فورتا واپمه چککد : چوکنه بن هر شیهه رغما بونلره تحمل اتمک مجبورم ، چونکه کندی کندی تکدی ایتکلکه امکان یوندر ، چونکه بن نه ایدیم هر شیهه رغما

۱۸۱ سزار فانیسله ن اک مشهور معاصر آلمان شاعرلریندیر .